

Tłumacz języka migowego

264310

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Głównym celem pracy tłumacza języka migowego jest ułatwienie funkcjonowania osób niesłyszących w otoczeniu ludzi słyszących. W trakcie rozmów pomiędzy osobami słyszącymi i niesłyszącymi dokonuje on precyzyjnego i wiernego przekładu mowy dźwiękowej na język migowy oraz języka migowego na mowę dźwiękową. Osoby niesłyszące w kontaktach pomiędzy sobą używają głównie tak zwanego klasycznego języka migowego, wspieranego szczątkową mową lub artykulacją, w koniecznych przypadkach także alfabetem palcowym. Istnieje kilkaset różnych języków migowych, a także istnieje międzynarodowy język migowy GESTUNO, opracowany przez międzynarodowy zespół ekspertów przy Światowej Federacji Głuchych, używany w oficjalnych kontaktach międzynarodowych niesłyszących, na kongresach, seminariach, igrzyskach, mityngach sportowych itp. Poza tym system językowo – migowy posiada dwa warianty – pełny i użytkowy. Wariant pełny polega na równoległym przekazywaniu tego samego tekstu w języku mówionym i miganym z dokładnością „co do litery”, a więc precyzyjne odwzorowanie w przekazie miganym tekstu polskiego razem z końcówkami fleksyjnymi. Natomiast w codziennym porozumiewaniu się pomiędzy osobami niesłyszącymi i słyszącymi, ma zastosowanie wariant użytkowy polegający na przekazywaniu równocześnie w języku miganym tego samego tekstu co w języku mówionym, ale z dokładnością „co do słowa”.

Praca tłumacza języka migowego wymaga wchodzenia w częste i intensywne kontakty z innymi ludźmi. Rodzaj tych kontaktów jest uzależniony od sytuacji, w której konieczne jest dokonywanie tłumaczenia. Tak więc może to być pomoc w trakcie wizyty u lekarza,

w urzędzie, podczas rozmowy kwalifikacyjnej lub w trakcie rozpraw sądowych czy konferencji. Tłumacz języka migowego potencjalnie może towarzyszyć osobie niesłyszącej wszędzie tam, gdzie potrzebuje ona jego wsparcia. Pełni wówczas rolę jej osobistego asystenta.

Tłumacz języka migowego może też pełnić rolę tłumacza przysięgłego, co wiąże się z bardzo dużą odpowiedzialnością. Na tym stanowisku do jego obowiązków należy jak najwierniejsze przetłumaczenie wypowiedzi osób biorących udział w postępowaniach prowadzonych przez organa wymiaru sprawiedliwości.

Natomiast do obowiązków tłumacza zatrudnionego w telewizji należy przekazywanie osobom niesłyszącym informacji i treści podawanych w wybranych programach telewizyjnych (filmy, sztuki teatralne, programy informacyjne). Tłumaczenie programów telewizyjnych wymaga umiejętności trafnego doboru znaków migowych tak, aby były zrozumiałe dla osób niesłyszących o różnym poziomie percepcji.

Język migowy jest używany także przez przedstawicieli innych zawodów np. przez nauczycieli, lekarzy, psychologów, logopedów, urzędników, strażników miejskich, policjantów czy strażaków. Zazwyczaj jednak znają oni podstawy języka migowego i nie muszą wówczas posiadać kwalifikacji tłumacza.

Środowisko pracy

Warunki materialne

Tłumacz języka migowego może pracować we wszystkich miejscach, gdzie potrzebne jest jego wsparcie dla osób z wadą słuchu. Są to więc Oddziały Polskiego Związku Głuchych,

a także szpitale, urzędy, szkoły, instytucje pomocy społecznej, telewizja, sąd. Obecność tłumacza konieczna jest również podczas imprez sportowych czy turystycznych.

Jeśli chodzi o potencjalne ryzyko schorzeń, tłumacz języka migowego narażony jest na choroby związane z przeciążeniem mięśni rąk i palców.

Warunki społeczne

Praca tłumacza wymaga wchodzenia w częste i intensywne kontakty z ludźmi, polegające przede wszystkim na udzielaniu informacji lub porad osobom niesłyszącym, konsultowaniu z nimi różnych problemów i udzielaniu pomocy w załatwianiu spraw w różnego rodzaju instytucjach. Tłumacz często reprezentuje środowisko ludzi niesłyszących, szczególnie w przypadku, gdy jest zatrudniony w stowarzyszeniu zrzeszającym osoby z tym rodzajem niepełnosprawności. Charakter pracy tłumacza języka migowego niesie też za sobą ryzyko konfliktów z ludźmi. Związany jest z nią stres, bowiem ewentualne pomyłki w tłumaczeniu (np. w sądzie) mogą mieć poważne konsekwencje

Praca tłumacza języka migowego ma przede wszystkim charakter indywidualny. W trakcie wykonywania swoich obowiązków podejmuje on samodzielne decyzje dotyczące treści i formy tłumaczenia. Natomiast pewne czynności są wykonywane w grupie, np. pracownicy szkół dla osób niesłyszących, stowarzyszeń, ośrodków rehabilitacyjnych i kulturalnych pracują zespołowo organizując dla swoich podopiecznych pogadanki, imprezy okolicznościowe, czy turnusy rehabilitacyjne.

Warunki organizacyjne

Warunki organizacyjne związane z pracą tłumacza języka migowego są różne w zależności od miejsca i sytuacji, w której świadczy on swoje usługi.

Czas pracy tłumacza języka migowego zatrudnionego w placówce działającej na rzecz ludzi głuchych jest stały i zależy od zajmowanego stanowiska oraz od wymiaru etatu, na jaki jest zatrudniony (przeciętnie od 6 do 9 godzin dziennie). Czasami pracuje dłużej, również w niedziele i święta, jeśli wymaga tego sytuacja, w jakiej znalazła się osoba niesłysząca. Obecność tłumacza jest konieczna również podczas wycieczek, imprez kulturalnych i okolicznościowych.

Tłumacz asystujący osobie głuchej w różnych codziennych sytuacjach często przemieszcza się na bliskie odległości poza stałym miejscem pracy, w okręgu miasta lub województwa. Tłumacz ten ma dużą swobodę w doborze metod i rozkładzie czasowym zajęć.

Tłumacz przysięgły języka migowego pracuje w czasie nienormowanym, również w dni

wolne od pracy, w zależności od otrzymanego zlecenia. Biegły tłumacz języka migowego musi być gotowy do częstych wyjazdów na terenie całego kraju.

Również osoby pełniące określone funkcje w stowarzyszeniach osób niesłyszących, odbywają podróże służbowe. Wymaga się od nich dużej dyspozycyjności, choć ich czas pracy jest stały. Ludzie ci obarczeni są szczególną odpowiedzialnością moralną – przed środowiskiem osób niesłyszących, którego interesy reprezentują.

Wymagania psychologiczne

W pracy tłumacza języka migowego potrzebne są predyspozycje do pracy z ludźmi, zwłaszcza z osobami niepełnosprawnymi zwracającymi się z prośbą o informację i pomoc. Ważna jest łatwość nawiązywania kontaktów i umiejętność postępowania z ludźmi, a przede wszystkim wyrozumiałość i cierpliwość w stosunku do podopiecznych. Tłumacz powinien umieć dostrzegać i wczuwać się w problemy innych osób, zwłaszcza że często praca wiąże się z pełnieniem roli osobistego asystenta osoby niesłyszącej.

Bardzo pomocny w tej pracy jest kontakt ze środowiskiem osób głuchych i znajomość problemów, na jakie natrafiają te osoby w życiu codziennym. Dodatkowo przebywając w takim środowisku zdobywa się cenną wiedzę na temat potocznych, uproszczonych znaków języka migowego, stosowanych przez osoby niesłyszące na co dzień. Nierzadko się zdarza, że dobrymi tłumaczami zostają dzieci głuchych rodziców, znające język migowy od dzieciństwa.

Praca z osobami niepełnosprawnymi wymaga dużej odporności na sytuacje trudne i nagłe. Istotna jest umiejętność podejmowania szybkich i trafnych decyzji, sprawnego odnajdywania się w sytuacjach nowych i szybkiego zdobywania niezbędnych informacji. Konieczna w tym zawodzie jest zdolność koncentracji i podzielności uwagi, zwłaszcza gdy tłumaczenia trwają dłuższy okres czasu. Istotna jest też dobra pamięć oraz łatwość jasnego i poprawnego formułowania i przekazywania myśli.

W pracy tłumacza, poza znajomością języka migowego, przydatna jest także wiedza z innych dziedzin: językoznawstwa, psychologii, socjologii.

W pracy z ludźmi konieczne jest posiadanie wysokiej kultury osobistej oraz nienagannej postawy moralnej, tłumacza bowiem obowiązuje przestrzeganie tajemnicy zawodowej. Tłumacz języka migowego z jednej strony powinien umieć współpracować z innymi osobami, ale także musi mieć umiejętność zaplanowania i zorganizowania sobie własnej pracy

i wykonania zadań bez pomocy innych, zwłaszcza, że w trakcie tłumaczenia to on sam jest odpowiedzialny za jakość przekładu mowy dźwiękowej na język migowy i odwrotnie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Zawód tłumacza języka migowego pod względem fizycznego obciążenia zalicza się do prac średnio-lekkich. Ważne jest, aby tłumacz odznaczał się dobrym stanem zdrowia i dużą odpornością psychofizyczną. Praca wymaga bowiem dość dużego i długotrwałego wysiłku intelektualnego, psychicznego i fizycznego. Niezbędne jest znaczne zaangażowanie we wszelkie problemy osób niesłyszących.

Bezwzględny przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu tłumacza języka migowego są dysfunkcje kończyn górnych i palców, duże wady wzroku i słuchu oraz choroby psychiczne. Niezbędna jest sprawność układu kostno - stawowego i mięśniowego. Aby wykonywać ten zawód konieczne jest posiadanie określonych sprawności sensomotorycznych. Chodzi tu przede wszystkim o zręczność rąk i palców, koordynację wzrokowo-ruchową, szybki refleks

i spostrzegawczość.

U tłumacza, który świadczy swoje usługi tylko na terenie biura, dopuszczalne są dysfunkcje kończyn dolnych, a nawet poruszanie się na wózku inwalidzkim.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Osoby chcące pracować w zawodzie tłumacza języka migowego, powinny posiadać co najmniej wykształcenie średnie. W praktyce zdarza się, że taką funkcję pełnią również osoby mające wykształcenie zawodowe, jednak jest to nieliczna grupa osób.

Aby pracować w tym zawodzie konieczne jest posiadanie certyfikatu wydanego przez Centrum Edukacji Języka Migowego działającego przy Zarządzie Głównym Polskiego Związku Głuchych w Warszawie. Aby móc przystąpić do egzaminu na certyfikat T1 trzeba ukończyć dwa stopnie kursów języka migowego, organizowanych przez Polski Związek Głuchych. Kursy na pierwszy stopień KSS1 jak i drugi stopień KSS2 trwają po 60 godzin każdy.

Kolejnym etapem podnoszenia kwalifikacji zawodowych, jest uzyskanie certyfikatu T2 biegłego tłumacza języka migowego. Osoba posiadająca taki certyfikat jest uprawniona do wystąpienia do Prezesa Sądu, o wpisanie go na listę biegłych sądowych.

Poza znajomością języka migowego i uzyskaniem odpowiednich certyfikatów, bardzo ważne są predyspozycje danej osoby do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

W zawodzie tłumacza języka migowego możliwości awansu zawodowego na wyższe stanowiska są ograniczone. Tłumacz pełni raczej rolę samodzielnego specjalisty - eksperta i awans zawodowy ma bardziej charakter poziomy. Wiąże się on ze zdobywaniem coraz większego doświadczenia, biegłym posługiwaniem się językiem migowym, bardzo dobrą znajomością środowiska osób niesłyszących czy rozwijaniem swoich umiejętności interpersonalnych. Rozwój zawodowy to także poszerzanie wiedzy o elementy z dziedzin pokrewnych: psychologii, socjologii, surdopedagogiki, językoznawstwa itp.

Tłumacz języka migowego może podnieść swoje kwalifikacje także poprzez otrzymanie Certyfikatu T2 - biegłego tłumacza i może wówczas ubiegać się u Prezesa Sądu o wpisanie go na listę biegłych sądowych.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Aby pracować w zawodzie tłumacza języka migowego, nie jest wymagany określony kierunek wykształcenia. Osoby zainteresowane tą profesją powinny jednak uzyskać co najmniej średnie wykształcenie i odpowiednie certyfikaty. Praktyka pokazuje, że nie ma

ograniczeń wiekowych, jeśli chodzi o możliwość opanowania języka migowego oraz podjęcie pracy w tym zawodzie. Ważne jest, aby przyszły tłumacz posiadał predyspozycje zawodowe do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Jednak prawdopodobnie łatwiej stać się tłumaczem tym osobom, które wychowały się w rodzinach, w których były osoby niesłyszące, co wiąże się z poznawaniem języka migowego od dzieciństwa.

Możliwości zatrudnienia

W Polsce zarejestrowanych jest około 600 tłumaczy posiadających certyfikaty T1, T2 oraz tytuły ekspertów. Najczęstszym miejscem zatrudnienia są Oddziały Polskiego Związku Głuchych, gdzie w zależności od potrzeb instytucji, pracują oni na etacie lub na umowę zlecenie. Zarobki kształtują się na poziomie 2500 złotych brutto i powyżej. W zawodzie tłumacza języka migowego możliwe jest samozatrudnienie.

Tłumacz języka migowego może także pełnić funkcję tłumacza przysięgłego w sądzie lub dokonywać tłumaczeń programów telewizyjnych.

Język migowy jest używany także przez przedstawicieli innych zawodów, np. nauczycieli, psychologów, logopedów, urzędników, strażników miejskich, policjantów, strażaków. Jednak po ukończeniu I i II stopnia języka migowego, osoby te sporadycznie decydują się na egzamin i uzyskanie kwalifikacji tłumacza.

Zawody pokrewne

Zawodami pokrewnymi w stosunku do tłumacza języka migowego są np. te zawody, w których pracuje się z osobami niepełnosprawnymi z wykorzystaniem języka migowego, ale bez konieczności uzyskania certyfikatów T1 czy T2. Do takich zawodów można zaklasyfikować:

surdopedagoga,

pracownika opieki społecznej,

terapeutę zajęciowego.

Polecana literatura

Bouvet D. (1996) Mowa dziecka. Wychowanie dwujęzykowe dziecka niesłyszącego. Tłum. Gałkowski R.

Cieszyńska J. (2000) Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym. Kraków, Wydawnictwo Akademii Pedagogicznej

Hendzel J. K. (2000) Słownik polskiego języka migowego. Olsztyn, Wydawnictwo Rakiel

Hendzel J. K. (1981) Turystyczny słownik języka migowego, Warszawa, PTTK

Kobosko J. (red. 1998) Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców i dzieci z wadą słuchu. Warszawa, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niesłyszących i Niedosłyszących „Człowiek – człowiekowi”

Korzon A. (1995) Totalna komunikacja jako podejście wspomagające rozwój zdolności językowych uczniów głuchych. Kraków, Wydawnictwo Naukowe WSP

Krakowiak K. (2001) Czy istnieje fonogestowa odmiana polszczyzny? Audiofonologia. T.XX s. 51-72

Krakowiak K. (2006) Nie głos ale słowo. Lublin, Wydawnictwo KUL

Perlin J., Szczepankowski B. (1992) Polski język migowy. Opis lingwistyczny. Warszawa, WSiP

Pietrzak W. (2001) Język migany w szkole. T2. Warszawa, WSiP

Pietrzak W. (1992) Język migowy dla pedagogów. Warszawa, WSiP

Prałat – Pyrzewicz I., Bajewska J.(2001) Język migany w szkole. T3. Warszawa, WSiP

Siła – Nowicki S. (1986) Z doświadczeń głuchego nauczyciela w nauczaniu języka obcego w średniej szkole specjalnej dla głuchych w Polsce. w: Człowiek niepełnosprawny w społeczeństwie. Materiały II Kongresu TWK Warszawa 1-2 października 1983 Red. A. Hulek, Warszawa, PZWL, s. 208-209

Szczepankowski B. (1999) Niesłyszący – Głusi – Głuchoniemi. Wyrównywanie szans. WSiP

Szczepankowski B.(1996) Język migowy. Pierwsza pomoc medyczna, Warszawa, CEM

Szczepankowski B. (1997) Język migowy jako środek porozumiewania się. Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej, Warszawa

Szczepankowski B. (2001) Język migany w szkole. T1, Warszawa, WSiP

Wojda P. (2000) Rola języka migowego w życiu rodziny dziecka niesłyszącego. W: Kornas – Biela D. (red.) Rodzina: Źródło życia i szkoła miłości, Lublin 2000, Wydawnictwo KUL, s. 491-510

Świdziński M., Gałkowski T. (2003) Studia nad kompetencją językową i komunikacją niesłyszących. Warszawa, Uniwersytet Warszawski, Polski Komitet Audiofonologii, Instytut Głuchoniemych im. Ks. Jakuba Falkowskiego

Świat ciszy. Magazyn niesłyszących. Polski Związek Głuchych

Zielińska J. (2004) Edukacja dzieci z uszkodzeniem słuchu w społeczeństwie informacyjnym. Toruń, wyd. Adam Marszałek

Zielińska J. (2004) Komputer w rozwoju sprawności komunikacyjnej dzieci niesłyszących. Toruń, wyd. Adam Marszałek